

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 248

Archeologienota Burchtstraat II te Aalst (Oost-Vlaanderen).

Programma van Maatregelen.

JANSSENS DAVID

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2017
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Claeys Simon
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 5 -
2.1	Administratieve gegevens	- 5 -
2.2	Aanleiding van het vooronderzoek	- 12 -
2.3	Resultaten bureauonderzoek	- 12 -
2.4	Afbakening onderzoekzones	- 13 -
2.5	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	- 13 -
2.6	Onderzoeksstrategie en –methodes	- 14 -
2.7	Onderzoekstechnieken.....	- 15 -
2.8	Risicofactoren	- 15 -
2.9	Kostenraming	- 15 -
2.10	Afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	- 16 -
3	Besluit	- 17 -
4	Plannenlijst	- 18 -
5	Lijst van figuren	- 19 -

1 Gemotiveerd advies

Tijdens het bureauonderzoek, uitgevoerd door ADEDE bvba, werd vastgesteld dat de reeds bestaande bronnen niet voldoende informatie bevatten om vast te stellen of zich al dan niet archeologische interessante lagen binnen de contouren van het onderzoeksgebied bevinden.

Historische kaarten schetsen een vrij uniform en constant beeld waarbij het onderzoeksgebied gelegen is aan de grens van de enige bebouwing die zich binnen deze alluviale vlakte van de Dender lijkt voor te doen. Verscheidene kaarten schetsen eveneens bebouwing in het westelijke deel van het onderzoeksgebied waarbij de kaart van Sanderus heel specifieke herenhuizen weergeeft. Daarnaast bevond zich in onmiddellijke nabijheid van de studiezaone het kasteel van de 'Heeren van Aalst'. Het dempen van de oude Dender ten westen en het rechttrekken ervan ten oosten, in de tweede helft van de 19^e eeuw, vormen een abrupt einde aan het constante beeld dat zich sinds de 16^e eeuw aftekende. Een studie van de cartografische bronnen laat toe te stellen dat er mogelijks een complexe stratigrafie kan verwacht worden binnen de contouren van het projectgebied met nadruk op de westelijke zone. Vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw vormde zich op deze terreinen de glucosefabriek, vandaag gekend onder de naam Tereos – Syral.

Het onderzoeksgebied kent met andere woorden een hoog kennisvermeerderingspotentieel bij verder onderzoek.

Eerder verricht onderzoek binnen de 'Tereos' site, met name aan de hand van een booronderzoek, hebben de hoge grondwaterstand reeds in kaart gebracht tot op een diepte van amper 80 cm onder het huidige maaiveld waardoor de technische uitvoering van vervolgonderzoek bemoeilijkt wordt. Daarnaast vinden deze werken plaats tegen aanpalende gebouwen.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2017J360
Site	Aalst - Burchtstraat
Projectsigle ADEDE	AAL-BUR
Ligging	Burchtstraat 10 9300 Aalst
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 127208,730m Y:180918,906m Punt 2 (ZW): X:127175,552m Y:180896,205m
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Aalst, 1 ^e afdeling, sectie A, 541, 542, 405, 892, 893, 894, 895, 569 Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Archeologienota, bureaustudie
Opdrachtgever	Syral Aalst Burchtstraat 10a 9300 Aalst
Aard van de vervolgwerven	Nieuwbouw Glutendroger en onderhoudsruimte na afbraak huidige bebouwing
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattrysse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Janssens D., Van Wetter S., 2017, Archeologienota Burchtstraat II te Aalst (Oost-

	Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 248, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 675m ²
Periode uitvoering	Oktober 2017
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, archeologienota
Verstoorde zones	Zie plannummer 4

AALST - BURCHTSTRAAT

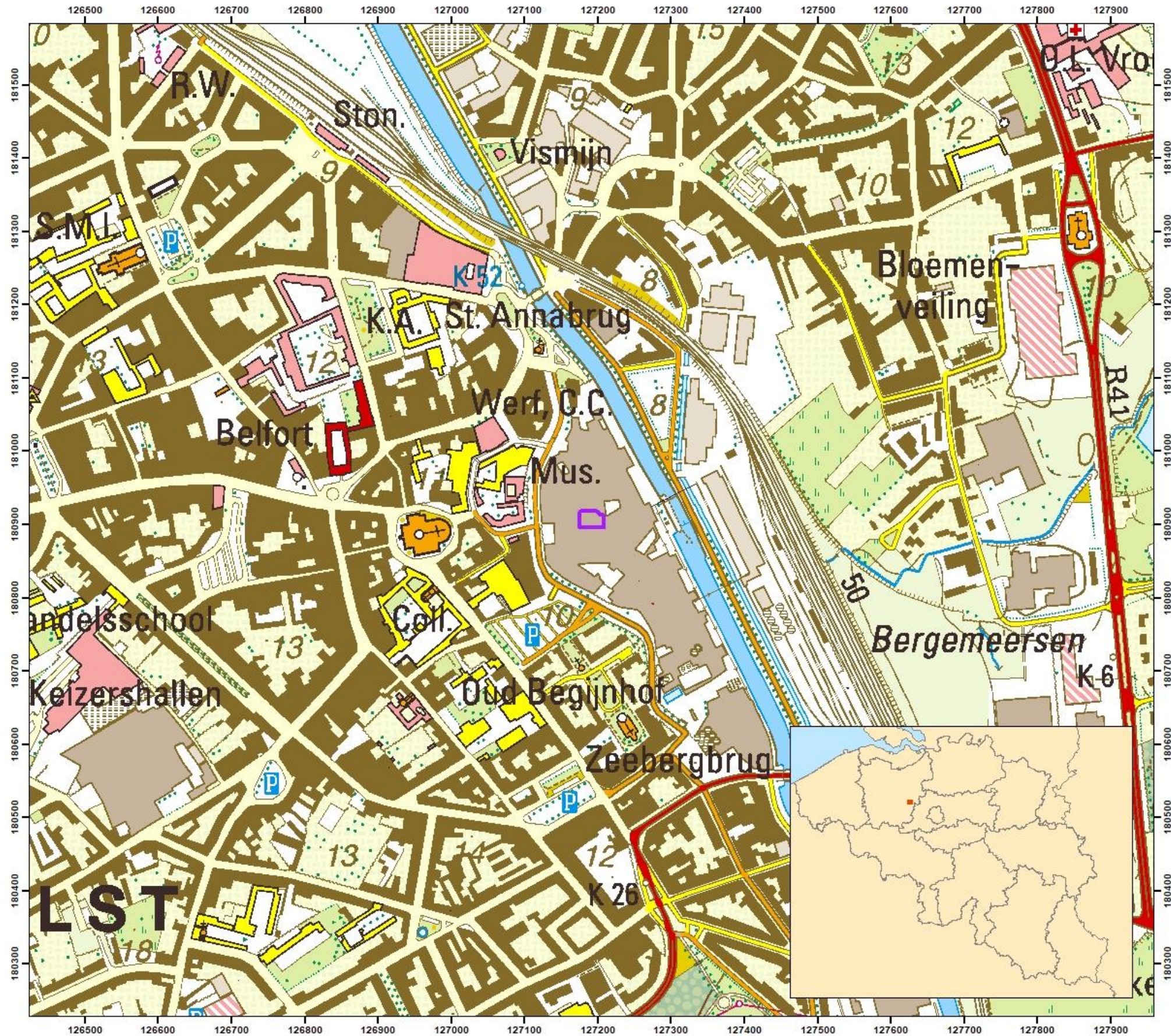
Plannr. 1
Topografische kaart

2017J360 30/10/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

AALST - BURCHTSTRAAT

Plannr. 2
Orthofoto 2016

2017J360 30/10/2017

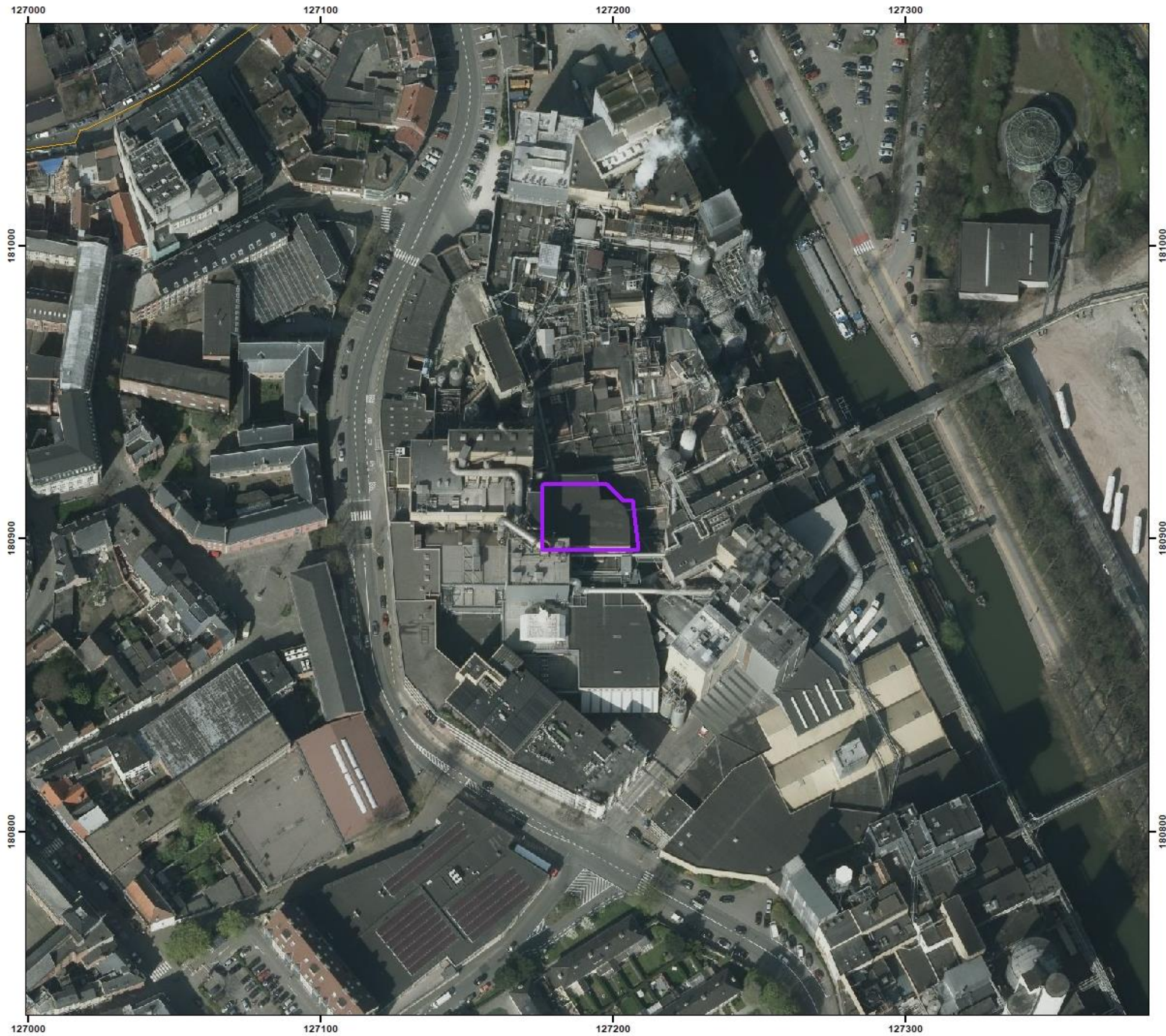
© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 90
Meter

AALST - BURCHTSTRAAT

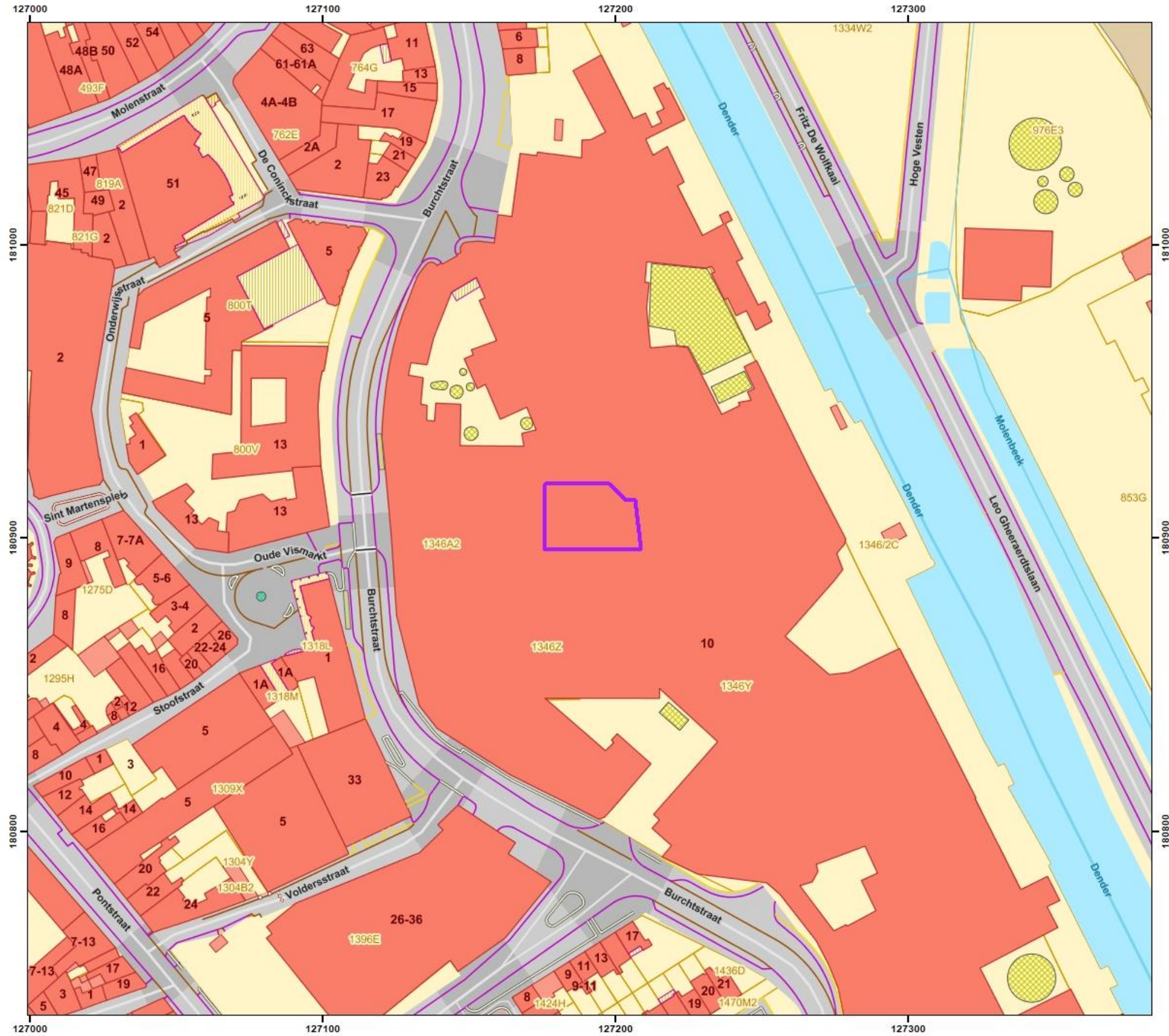
Plannr. 3
GRB (Kadaster)

2017J360 30/10/2017

© AGIV

Legende

 Projectgebied

AALST - BURCHTSTRAAT

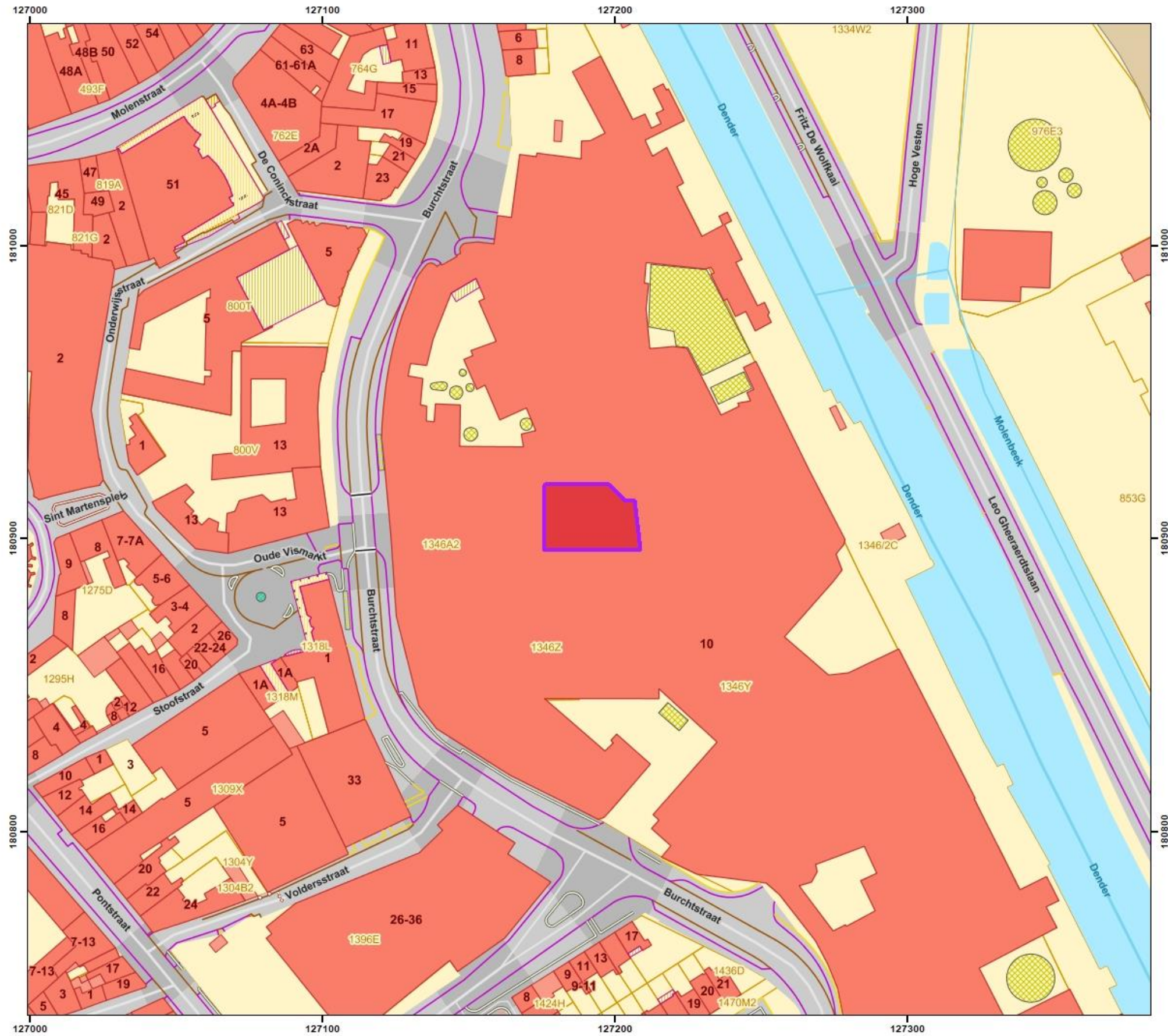
Plannr. 4
Verstoorde Zones

2017J360 30/10/2017

© AGIV

Legende

- Projectgebied
- Bebouwing

AALST - BURCHTSTRAAT

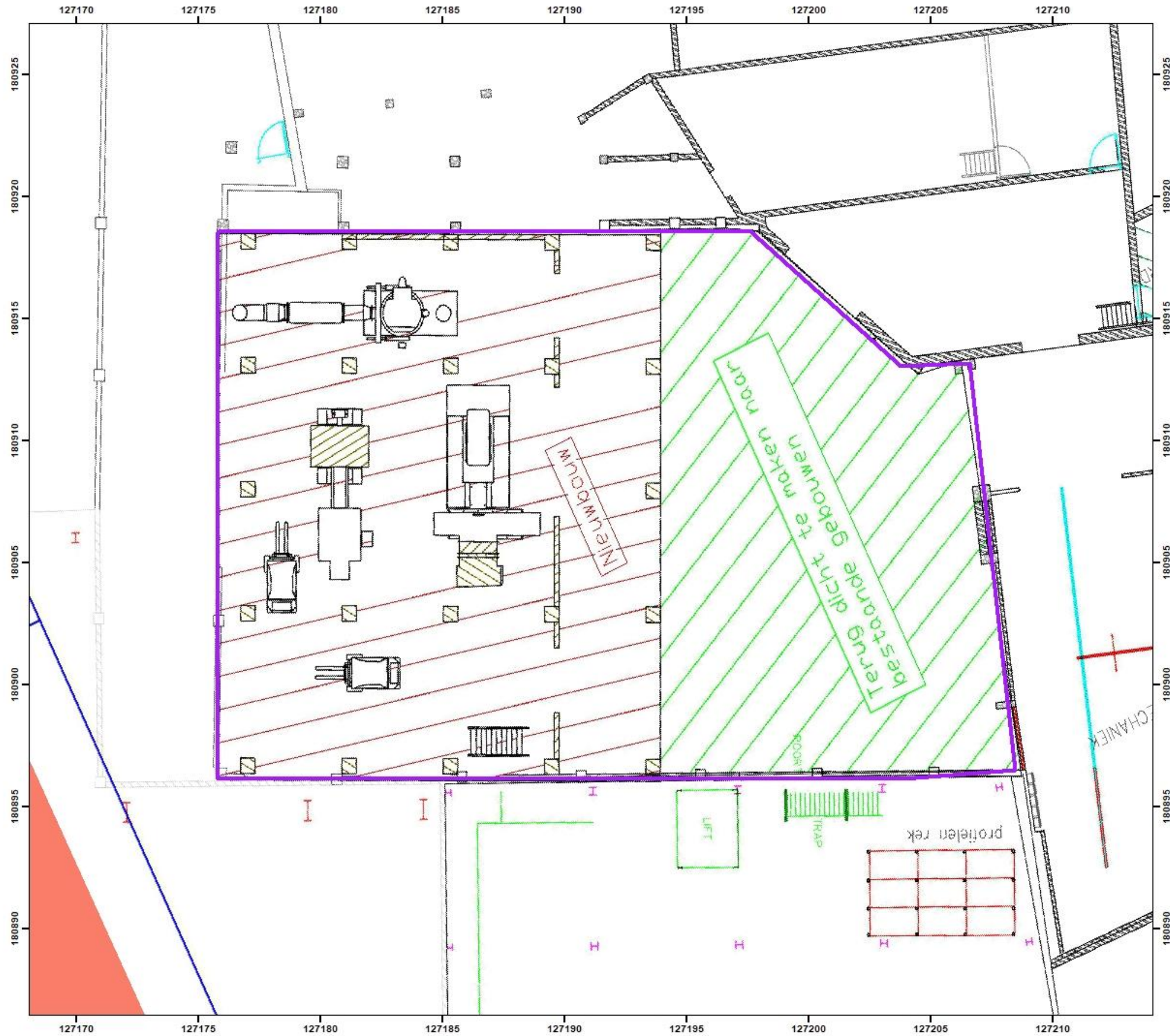
Plannr. 6
Inplanting geplande toestand

2017J360 30/10/2017

© AGIV, Opdrachtgever

Legende

 Projectgebied

2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag tot het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning voor de percelen Aalst, 1e afdeling, sectie A, 541, 542, 405, 892, 893, 894, 895, 569. De archeologienota voor het onderzoeksgebied langs de Burchtstraat te Aalst wordt opgemaakt naar aanleiding van de geplande aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer beslaat en de ingreep in de bodem 100m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is hierdoor verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Het bestaande gebouw zal hierbij gesloopt worden waarna een nieuw gebouw zal opgericht worden en gefundeerd door middel van een paalfundering met verbindingsbalken op en diepte van 1.5m ten opzichte van het huidige maaiveld. Hiervoor zullen funderingsleuven worden aangelegd.

2.3 Resultaten bureauonderzoek

In het kader van het opstellen van de archeologienota werd een bureauonderzoek (projectcode: 2017J360) uitgevoerd. Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied aan de hand van reeds bestaande bronnen geografisch, geo(morfo)logisch, historisch en archeologisch gesitueerd.

De analyse van de gebruikte historische kaarten geeft aan dat het onderzoeksgebied vermoedelijk een complexe verticale stratigrafie kent. Afgaande op de geraadpleegde historische kaarten, kan bebouwing vermoed worden reeds vanaf de 18^e eeuw. Voorafgaande periodes zijn hierover minder duidelijk, oa. De kaart van Sanderus lijkt het gebied weer te geven binnen kleine percelen in de onmiddellijke nabijheid van bebouwing en het kasteel/motte van de Heeren van Aalst. Volgend op de eerste waargenomen bebouwing kunnen verschillende opeenvolgende bouwfases vastgesteld worden. Met enige voorzichtigheid kunnen minimum 3 bouwfases vermoed worden, een eerste zoals vastgesteld op de kaart van Ferraris met grote gelijkenissen op oa. De Popp kaart en de Atlas der Buurtwegen. Een tweede rond de eeuwwisseling zoals zichtbaar op de topografische kaart uit 1909 en de derde, huidige fase. Mogelijke (m)eerde fases kunnen niet uitgesloten worden.

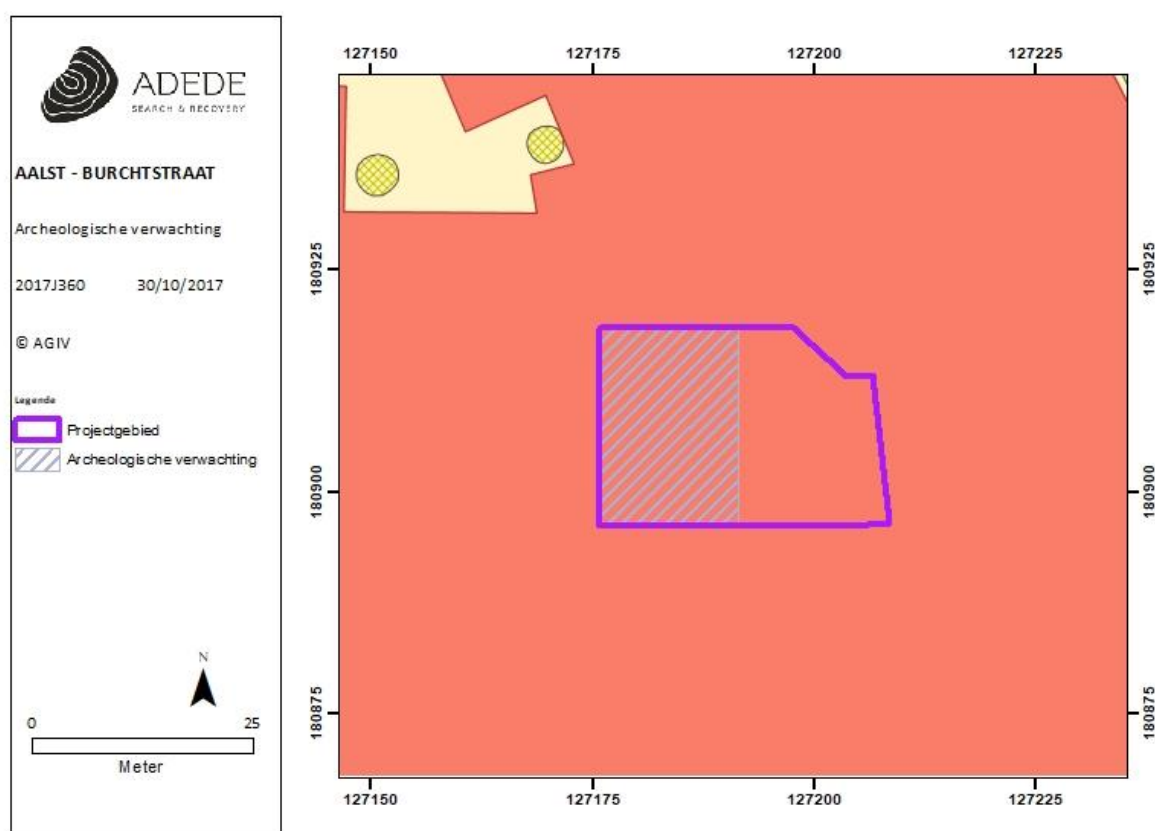
De geplande werken ter hoogte van het onderzoeksgebied brengen een aantal bodemverstoringen met zich mee die mogelijks doorheen de onverstoorde lagen in de bodem reiken. Deze brengen bijgevolg mogelijks nieuwe verstoringen in het bodemarchief teweeg. De nieuwe ingrepen binnen het plangebied behelzen het volledige oppervlak waarbinnen het bodemarchief zal vernield worden.

Aangezien er zich hier een hoog kennisvermeerderingspotentieel bevindt, acht ADEDE bvba verder onderzoek noodzakelijk. Door de delicate aard van de werken zoals toegelicht in het Verslag Van resultaten waardoor de technische haalbaarheid van de meest voor de hand liggende methodiek,

namelijk proefputten, onmogelijk wordt, adviseert ADEDE bvba om dit te doen in de vorm van een werfbegeleiding.

2.4 Afbakening onderzoekzones

Het gehele projectgebied dat deel uitmaakt van de bureaustudie wordt meegenomen als onderzoekzone. Hoewel aan de hand van de geraadpleegde historische kaarten bebouwing zich lijkt voor te doen binnen het westelijke deel van het onderzoeksgebied, kunnen deze mogelijks onderhevig zijn aan verschuivingen.

Figuur 1. Situering van het projectgebied met aanduiding verwachte complexe verticale stratigrafie

2.5 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Algemeen is de doelstelling van de werfbegeleiding om te het achterhalen of binnen de geplande ontgravingen restanten bewaard zijn van de exploitatie van de schuur doorheen de geschiedenis. Bij

het aantreffen van dergelijke restanten wordt de exacte aard en de bewaringstoestand van de structuren geregistreerd. Daarbij wordt in de mate van het mogelijke de functie van de opgegraven structuren/sporen/artefacten,... achterhaald. Er worden geen andere archeologische resten verwacht in de ontgravingen. Indien onverwacht toch andere archeologische vindplaatsen worden aangetroffen, moeten de relevante bijkomende onderzoeksvragen gesteld en beantwoord worden.

Volgende onderzoeksvragen dienen beantwoord te worden aan de hand van de werfbegeleiding:

- Zijn er restanten aanwezig die getuigen van de nabijgelegen motte/burcht?
- Zijn er restanten aanwezig behorende tot artisanale activiteiten gelieerd aan het gebruik van deze motte?
- Zijn er resten aanwezig van voorgaande bebouwing?
- Is er een complexe verticale stratigrafie? Wat is de afbakening in 4 dimensies?
- Waaruit bestaan deze resten?
- Wat is hun exacte ligging, opbouw en bewaringstoestand?
- Zijn er opvallende bouwkundige kenmerken?

2.6 Onderzoeksstrategie en –methodes

Er wordt voorgesteld de uitgravingen in de zone te begeleiden (werfbegeleiding). Deze zone heeft een oppervlakte van circa 675m². Tijdens de werfbegeleiding is een archeoloog(-veldwerkleider) aanwezig tijdens de uitgravingen en/of tot afdoende duidelijk is dat geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn en/of tot alle aangetroffen archeologische resten zijn opgegraven.

De keuze voor begeleiding van de werken schuilt in het feit dat de stabiliteit van de aanpalende gebouwen in samenhang met de hoge grondwatertafel een grote voorzichtigheid gebiedt (conform hoofdstuk 19, artikel 3 van CGP). Er wordt uitdrukkelijk opgelegd dat tijdens deze begeleiding van de werken deze afgraving gebeurt onder toezicht en leiding van een erkend archeoloog. De erkende archeoloog begeleidt met andere woorden de werken vanaf het huidige maaiveld. Hierbij dienen alle aangetroffen sporen gedocumenteerd en onderzocht te worden conform de Code van de Goede Praktijk. Hierbij wordt getracht zo maximaal mogelijk de technieken van een archeologische opgraving te benaderen.

De dagelijkse uitvoering van opgravingen ligt in handen van minstens:

- één archeoloog – projectleider. Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens: 10 opgravingen of prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd binnen sites met een complexe verticale stratigrafie.
- één archeoloog – assistent. Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in

het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens: 5 opgravingen of prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd binnen sites met een complexe verticale stratigrafie, aangetoond met CV.

2.7 Onderzoekstechnieken

Door de aard van de geplande werken zal behoud in situ waarschijnlijk niet mogelijk zijn. Indien archeologische structuren of vondsten aangetroffen worden, worden deze opgegraven en uitvoerig geregistreerd tijdens de werfbegeleiding (behoud ex situ). Staalnames dienen genomen te worden, de keuze hiervoor dient te gebeuren tijdens het veldwerk in functie van de resultaten en de hieraan gekoppelde vraagstelling. Hierdoor kan slechts een indicatieve post opgenomen worden (zie 2.8).

2.8 Risicofactoren

Het archeologisch veldwerk wordt uitgevoerd in goede omstandigheden. Dit betekent o.m. dat: Er een veiligheids- en gezondheidsplan is opgemaakt conform de vigerende wetgeving. De werf wordt voorzien van voldoende signalisatie en eventuele omheining om eventuele ongelukken, maar ook vandalisme te vermijden. De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. Indien andere werken bezig zijn op de werf worden duidelijk afspraken gemaakt zodat de archeologische zone niet zomaar betreden wordt. De uitvoerder heeft een duidelijk zicht op de eventueel aanwezige leidingen. De werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving, wetgeving bodemverzet en veiligheid. Er zijn duidelijke afspraken tussen de erkende archeoloog en zijn/haar opdrachtgever over de stockage en afvoer van de grond, wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast, communicatie met de pers. Diepe coupes, putten,... worden gestut of trapsgewijs uitgegraven.

Omwille van de onstabiele van de bestaande schuur, dient een archeologische begeleiding van de stabiliteitswerken opgelegd te worden.

2.9 Kostenraming

Omschrijving	Aard	Eenheid	Eenheidsprijs	Aantal	Totaal
Vorbereiding en Coördinatie	TP		500,00 euro	1	500,00 euro
Veldwerk: archeologisch team (2 personen)	VH	Mandagen	440,00 euro	10	4400,00 euro
Verwerking (assessment 2 personen)	VH	Mandagen	440,00 euro	10	4400,00 euro

Rapportering en revisiekosten	TP		500,00 euro	1	500,00 euro
Natuurwetenschappelijk onderzoek	TP	indicatief	2,500 euro	-	2,500 euro
TOTAAL					12300,00 euro

De termijn voor de werfbegeleiding wordt op 5 werkdagen geschat. Dit aantal kan echter nog variëren, afhankelijk van het rendement/vordering van de geplande ingrepen in functie van de te realiseren bouwwerken. In deze raming zitten geen kosten vervat voor werfinrichting, grondverzet en grondwaterverlaging. Aangezien de werken parallel of net voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden zullen gebeuren, worden deze voorzien door de aannemer van de werken. Ook de aanlevering van de vondsten en de rest van het opgravingsarchief aan een depot (en de verpakkingskosten die daarmee gepaard gaan) zitten hier niet mee in.

2.10 Afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Nvt

3 Besluit

Uit het bureauonderzoek kon niet besloten worden of er zich al dan niet archeologische resten binnen de contouren van het onderzoeksgebied bevinden. Het bureauonderzoek toonde een hoge verwachting aan van restanten van eerdere bebouwing. Door het delicate karakter van de geplande werken acht ADEDE bvba een werfbegeleiding het meest nuttig en noodzakelijk. De resultaten van dit uitgestelde onderzoek worden vervolgens in een nota verwerkt waarin ook de verder te volgen strategie voor de bescherming van het archeologisch/cultuurhistorisch patrimonium dient bepaald te worden.

4 Plannenlijst

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Onderzoeksgebied op de topografische kaart	1:1	digitaal	30/10/2017
0002	Onderzoeksgebied op orthofoto	1:1	digitaal	30/10/2017
0003	Onderzoeksgebied op kadasterkaart	1:1	digitaal	30/10/2017
0004	Gekende verstoorde zones	1:1	Digitaal	30/10/2017
0006	Inrichtingsplan ontworpen toestand	1:1	Digitaal	30/10/2017
0027	Archeologische verwachting op basis van bureauonderzoek	1:1	Digitaal	30/10/2017
0028	Afbakening zones werfbegeleiding	1:1	Digitaal	30/10/2017

5 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied met aanduiding verwachte complexe verticale stratigrafie.. -

13 -